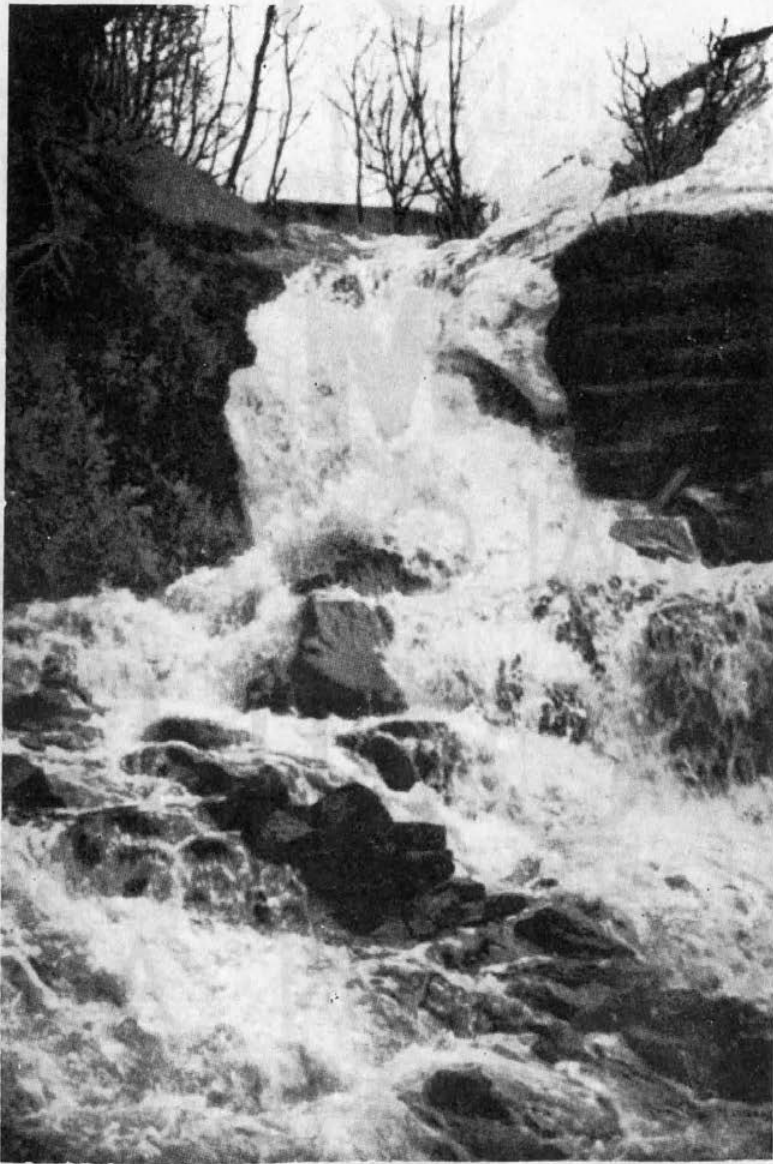

Kool-vih-1956-31-0
ESKILSTUNA E. TALLINNA

4/14

K I R I - K O O L

Hundikuristik Kadriorus - Tallinnas

*****

Nr. 31.

OKTOOBER

1956.

*****

O I

O I O I O I

EMA

NIMI ON ANU

võud O NU

NIMI ON AIN

Loe häälikud A, E, I, O, U, -M, N (mitte Em, En!)!
 Loe sõnad ja laused! Kirjuta nad vihikusse!
 Joonesta häälikud papile! Lõika need välja!
 Koosta nendest sõnu ja lauseid! Loe seda!

Muri

Minul oli koer Muri. Tal olid ilusad mustad lokkis karvad. Kui Muri midagi tahtis, siis istus ta tagumistel jalgadel ja tegi "auhh!"
 Minul oli tore Muri-ga mängida. Kui mina viskasin temale palli, siis ta tõi selle mulle tagasi.

Palju tervisi!

Heiti-5a., Conn.

HEITI ISE KIRJUTAS JA TRÖKKIS SELLE LOO!

SÜGIS

SÜGIS - SEE, ON TULNUD JUBA.
 HAKKAB ARMSAKS SAAMA TUBA.
 VALJAS TOUSVAD KÜLMAD TUULED.
 VAHEL MÜRISTAMIST KUULED.
 EKS TE SEDA LUGU TEA -
 TOAS OOTAB RAAMAT HEA.
 TÄHTEDEST SAAB TEHA SõNU -
 SEE ON ALLES MAGUS MõNU.
 SõNADEST SAAB LAUSEID TEHA.
 RÕõMUSTAV ON SEDA NÄHA.
 LAUSED ANNAVAD MEIL JUTU.
 SEE MEIL SELGUB ÜSNA RUTTU.
 KES SEE TARKUST TAGA AJAB,
 SELLEL KõIKJAL VASTU KAJAB:
 SINA OLED TÄITSA MEES,
 KõNNID IKKA KõIGE EES!

KALJO, G.Z.

MESI

ÜKSKORD ELAS ÜKS VÄIKE KASS. SELLE KASSI NIMI OLI MESI. TA ELAS ÜHES VÄIKSES MAJAKESES JÄRVE ÄÄRES VÄIKSES METSAS. MESI NAABRID OLID JÄNKUD. NEID OLI NELI: ISA, EMA JA KAKS LAST - JAAN JA MILLI. NEED ALATI MÄNGISID MEEGA.

AGA ÜHEL PÄEVAL NAABRID KOLISID ÄRA. MEEL OLI NÜÜD VÄGA IGAV.

MÕNI PÄEV HILJEM NÄGI MESI, ET TAL OLID UUED NAABRID. SIIS TA LÄKS NEILE KÜLLA. TA VAATAS AKNAST JA NÄGI, ET NAABRID OLID KOERAD.

MESIJOOKSIS KOHE KOJU JA PANI UKSE LUKKU. TA OLI KUULNUD, ET KOERAD HIRMUTAVAD KASSE.

SIIS TA KUTSUS KÕIK KASSID ENESE JUURDE JA ÜTLES: "LÄHEME JA AJAME NEED KOERAD SIIT ÄRA!"

"JAH!" ÜTLESID KÕIK KASSID.

"AGA KOERAD ON JU TUGEVAMAD KUI MEIE," ÜTLES ÜKS VÄIKE KIISU.

SIIS NAD TEGID KOERTEGA SÕPRUST JA JÄID SÕPRADEKS NII KAUA KUI NAD ELASID.

RIINA - 8 A. - N. Y.

Joonista loomakesed paberile ja kirjuta nimed alla!

HARJUTUSI

1

KIRJUTA SEE LUGU ÄRA JA PANE KRIIPSU (-) ASEMELE - B, D VÕI G!

MEIL ON SOE TU-A. MINU Õ-DE LÄKS KOOLI. NU-A ON TERAV. KOER LIPUTA- SA-A. LOE SE-A RAAMATUT! TOA TA-A KASVAVA- LILLE-. MEIE SÕIME U-E. KE-A SA NÄ-ID? LU-A MIN-LU-E-A! MINA JU-A TEAN SE-A. MI-A SA TEA-? SE-A TEA-SINA-I. A-A SA VÕI- ROHKEM-I TEA-A. KUI-AS SE-A SAA- TEA-A? KUI SA SE-A TAHA- TEA-A SAA-A, SIIS SA PEA- JU-A OSKAMA LU-E-A.

MINA VÄ-A TAHAN LU-E-A. SIIS SAA- TEA-A I-ASU-U LU-USI-. JA KUI KEE-I TEA- LU-USI-, SIIS TA ISE VÕI- NEI- TEISTELEGI JUTUSTA-A. KUI A-A KUULAJAI- EI OLE, SIIS VÕI- NEI- ÜLES KIRJUTA-A JA HILJEMGI JUTUSTA-A.

NÜÜ- A-A PEA- JU-A LU-EMISE-A AL-AMA, MUI-U VÕI- UNUSTA-A. SIIS ON LU-U VÄ -A HAL-. MINU VEN- A-U TE-I NIISU-USE VEM-U LÄ-I. TA PI-I KÕIK ÕPITU- LOOD UUESTI KOR-AMA. A-A E-A SEEGI POLE PAHA.

2

KIRJUTA SEE PALA ÄRA JA PANE KRIIPSU ASEMELE A VÕI AA!

J-NIL OLI S-B-S J-L-S. KASSI S-B-S OLI RÕNGAS. P-DI ON TÄIDETUD SULGEDEGA. P-DI PÕHI L-SI VETT P-TL. -DU PÜÜDIS JÄRVEL K-LU. K-S S- S-D NEID K-LUDA? K-LUN K-LUDEG-. 50 JA 50 ON S-DA. S-DA MULLE S-DA S-IA! SINA -GA S-DA MULLE S-DA SENTI! KÜLL M- S-DAN, -GA VIHMA H-KKAS S-D-M-. S-IAD S-V-D VIHMA-GA MÄRJAKS. M- V-TAN, ET M- ONGI JUBA MÄRG.

P-KI S-IAD P-BERISSE, -SETA N-D K-STI J- S-DA S-DAMASSE. KÜLL K-PTEN S-DAB N-D S-DIKUGA ED-SI. S-DAGU SIIS VIHMA VÕI ÄRGU S-DAGU.

3

KIRJUTA JÄRGNEV PALA ÄRA JA ASETA KRIIPSU ASEMELE SOBIV SÕNA!

Kevadel päevad lähevad - ja ööd lähevad -. Mida Juku õpib seda Juhan ei -. Kõik ei ole kuld, mis -. Vara tööle, hilja voodi, nõnda rikkus tuppa -. Kuldranake, mil jõuab laev su -. Üks paigake siin ilmas on, kus varjul - - - -. Minu isa - linnupesa -. Uhti, uhti - viisk läks Tartust -. Kus sa käisid - ? Veskil käisin -. Kuldne õhtu - - oled sa!

Pea tehtud - -, kaua tehtud kaunikene. Ära kiida päeva enne -. Kallimaks kui - tuleb - tunnistada! Täna-sida - ära viska homse - ! Igal päeval oma -, tunnil oma -. Tuuled juhtigu sul -, õhud õrnad -, taeva tähed andku - ! Küll siis - jõuab koju oma lastel' - tooma - põlve uueks looma.

4

KIRJUTA JÄRGNEV PALA ÄRA JA ASETA SULGUDEST KRIIPSU ASEMELE ÕIGE SÕNA SOBIVAS VORMIS!

Tangu tehakse tavaliselt - (rukis, oder, hernes). Vaal on - (kala, kahepaikne, imetaja). Meeter on - (sama pikk kui, pikem kui, lühem kui) jard. Kuur on - (hoone, ulualune, varjupaik). Lauad - (saagima, hõõveldama, viilima) siledaks. Habemenuga valmistatakse - (teras, malm, raud). Päike soojendab kõige enam - (hommikul, keskpäeval, õhtul). Pärast rasket tööd on - (sport, treening, puhkus) vajalik. Harjutamine - (halvama, vähendama, tõstma) tööviljakust.

Kõige suuremal hulgal tarvitav metall on - (kuld, vask, raud). Minu hea tuju oleneb - (ilmastikust, minust enesest, tervisest). Kui ma miljonär oleksin, siis - (paneksin raha panka, jägaksin raha vaestele, ehitaksin uhke koolimaja). Kui mul raha ei oleks, siis - (läheksin kinno, ostaksin suure tahvli shokolaadi, loeksin koomikseid).

MITU

KORDA ON RUUDUS KIRJUTATUD SÕNA "KIRIK"?

K	I	R	I	K
I	I		I	I
R		R		R
I	I		I	I
K	I	R	I	K

5

1. Joonesta järgnevad ruudud paberile!

I	S	A
E	M	A
K	A	S

3

A	A	D	U
M	A	T	I
M	A	I	E
L	E	M	A

4

E	M	A
K	A	S
I	S	A

3

K	I	R	I	K
Õ	P	E	T	A
K	Õ	R	D	A
E	I	N	A	R
K	E	L	L	A

5.

J	U	K	S	E	D
A	A	S	T	A	D
I	L	U	S	T	I
J	A	N	U	D	
P	U	N	A	S	E
V	A	S	T	A	S

6

Õ	P	E	T	A
K	I	R	I	K
K	I	R	I	K
E	I	N	A	R
K	Õ	R	D	A

5

- Täida iga ruut sõnaga, nagu näidatud ülal ruut nr. 5!
- Mitu sõna said igasse ruutu?
- Mitu ruudu täit sõnu said?
nr. 3? nr. 4? nr. 5? nr. 6?

Ei saa magada

HELEENE oli terve aasta pealinnas koolis õppinud. Kui ta kevadel koju tuli, oli tal palju vaadelda ja uudis-himutseda. Punase plüüspolstriga mööbel tekitas temas väga koduse tunde. Erilist tähelepanu tõmbas söögitoa seinal rippuv pika pendliga seinakell. Loks-loks... loks-loks... mõõtis ta väsimatult aega.

Imelik - varem polnud ta seda just nagu kuulnudki: loks-loks... loks-loks...

Kui Heleene õhtul magama heitis, ei saanud ta uinuda. Söögitoast kostis: loks-loks... loks-loks... Heleene püüdis silmi sulgeda ja mitte kuulata kella loksumist - loks-loks... loks-loks...

Uni tikkuski juba peale, aga loksumine äratas ta jälle. Nii vähkres ta voodis ühelt küljelt teisele. Tahtmatult väljendas ta sügava ohke.

"Mis sul viga? Miks sa ei maga?" küsis ema ärgates.

"Ei saa uinuda. Kell loksus ja äratab üles", vastas Heleene haigutades.

"Kell tiksus", vastas ema.

"Ei, ta loksus", kinnitas tütar.

"Noh, hea küll! Tiksub või loksus, aga see ei sega magamist. See kell on juba 20 aastat meil loksunud, aga see pole mind kunagi takistanud magamast", arvas ema, "jää nüüd ilusti magama!"

Heleene tundis end süüdlasena ema äratamises ja püüdis nii vakka olla kui hiirepoeg. Aga kell loksus edasi ja magama ta ei jäänud.

Sils hakkasid ema voodist kostma haigutused ja ohked. Kell lõi juba kolm, aga Heleene kuulis ikka veel ema vähkremist.

"Ema, miks sina siis ei maga?" küsis lõpuks Heleene üllatunult.

"Kell loksus tõesti ja ei lase magada!" kaebas ema haigutades.

Ülesanne. 1. Kes seletab, miks ema ei kuulnud 20 aasta jooksul kella tiksumist, nüüd aga kuulis kella loksumist?

2. Kirjuta mõni ümbes sarnane lugu ja saada "Kiri-Koolile"!

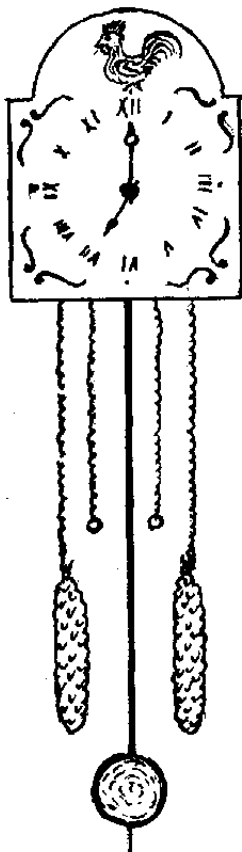
Posti-papa jutustab

Vanasti - mitukümmend aastat tagasi, kui ei olnud veel autot ega raadiot, televi- sionist rääkimata, telefon oli haruldane asi, - vahetasid kaugustega lahutatud inimesed oma mõtteid kirjavahetuse teel. See sündis muidugi väga aeglaselt.

Üks kord nädalas käis postimees mõisast paarküm- mend kilomeetrit eemal asuvast linnast posti toomas (kirjad ja ajalehed). Tee-äärsetes kõrtsides andis ta ootavatele posti-papadele nende keskusele kuuluva posti üle.

Meie kõrtsis oli ootamas üsna vana posti-papa. Ta oli väga jutukas. Ümbruskonna lapsed kogunesid "posti-papa" päevaks kõrtsi ja siis jutustas ta nelle kurjadest vaimudest, nõidadest, kodukäijatest, rehepappidest, li- bahuntidest, hingederändamisest ja paljust muust, mis hirmujudinad ihu peale ajas.

Posti-papal oli kombeks iga loo algul lausuda: Hea- kene küll! Ja kui ta oma jutustatavat lugu vahel meelde tuletas, ütles ta isegi korduvalt: Heakene küll!

Meie kutsusime teda seepärast: Heakene Küll! Heakene küll!... See oli ühel tormisel sügisõhtul. Meie kõik istusime kambris koos tatt-nina lambi ümber igaüks oma töö ja tegevusega. Väljas ulus tuul ja kolis- tas meie onni logisevate akende ja uste kallal. Me kõik tundsim ja teadsime, et vanakuri ise tahab meie elamut lammutada. Seda aga me küll ei teadnud, miks ta just meie onni välja valis. Olime küll korralikult igal püha- päeval kirikus käinud ja naispere oli veel lisaks lugijat- ki palvemajas kuulanud. Palusime nüüdki, et hoidku ja kaitsku vanakurja võlmusest!

Heakene küll!... Minu tütar Hermeliine kannatas küll, aga pidi siiski veel enne magama-minemist "ühte kohta" minema. Teadagi, et need kohad asusid maja taga lepikus.

Heakene küll!... Sel hetkel, kui ta ukse avas, viru- tas ta selle jälle kõmdi! kinni.

"Oh sa igavene jumper küll!" hädaldas ta kambrisse joostes. "Vanasarvik oli ise ukse taga! Sada sarve ja tu- hat silma peas! Küll keerutas ja jõllitas! Oh sina sindri- nahk küll! Võttis kohe sisikonna krampi!" hingeldas Her- meliine.

Heakene küll!... Kõik jäid vakka.

"Või sada sarve ja tuhat silma?" kohmas eit ja po- bises palvesõnu: "Hoidku ja kaitsku!"

Heakene küll!... Mina tahtsin teistest julgem olla, ütlesin: Et ei noh, ega see ikka nii ka ei ole... Sammu- sin ukse poole, olgugi et oma püksid püüli tegid. Kõik teised trügisid minu järele... Kuulatan - ukse taga on kolin ja login, hulgumine ja vingumine...

Praotan ukse, et piiluda... tuule-til prahvatab aga ukse ristiselili... Ja oh sa taevas küll! Vanasarvik on ise tõesti ukse taga... Küll ta ähvardas ja kärkis!...

Heakene küll!... Mul ei jäänud muud üle, kui tõst- sin käed taeva poole ja vannutasin: Kui oled jumalast, siis tule lähemale! Kui oled kurjast, siis kao mu silmist! Eikedagi! Vanakuri ähiseb ja puhiseb ning punnitab jõle-

dalt silmi.

Siis välgatas mul peast läbi üks hea mõte. Härmeline, too kirves! Ma ise ei julgenud sarvikule selgapöörata, krapsab ehk seljatagant kinni... Tõstsin kirve kahe käega kõrgele löögivalmis ja otse röökisin põrgulise häälega: Ma loen kolmeni! Kui sa ei tagane, siis löön ma kirvega su kere lõhki... Üks... kaks... kolm... Ja kirves vuhises läbi karuohaka pöõsa...

Õnneks olid mu jalad harkis ja kirves läks sealt vahelt läbi kolinal vastu seinale ilma kedagi vigastamata.

Ma tilkusin higist. Oh sa sarviline... Mõistuse võttis peast!... Oh ma tola küll! Aga ma ütlesin ju kohe, et ei noh...

Heakene küll!... Aga hirmus oli see asi... Kõige hullem oli veel teiste tänitamine, et vaata, kus on argpüks!

*

Kui ta oli lõpetanud, siis toibusime meilegi ja hakkasime pärima, et kui vana see Härmeline oli ja kas ta siis ei teadnud, et ukse ees karuohakas kasvas. Ta ütles, et Härmeline oli ikka oma 28 ära ja teadis küll, et karuohaks ukse ees kasvas. Seda teadsime meie kõik, aga näe... Eit oli kord mulle isegi õelnud, et raju see koltis maha. Mina punnisin vastu, et las hakkab õitsema. Karuohakas on vaesele inimesele päris roosipöõsa eest. Vaata, kus on õied ja millised uhked okkad tal on, just nagu päris roosil kohe!

Aga näe nüüd, võttis mõistuse peast...

Ülesanne. 1. Katsuge selge pea ja rahuliku meelega seletada, kuidas oli see võimalik, et mitu inimest korraga nägid "tonti"! 2. Saatke need seletused "Kiri-Koolile"! 3. Seletage teiste sõnadega, mis tähendavad järgnevad sõnad ja väljendid! 4. Näidake, et oskate kirjutatud lausetes neid sõnu tarvitada!

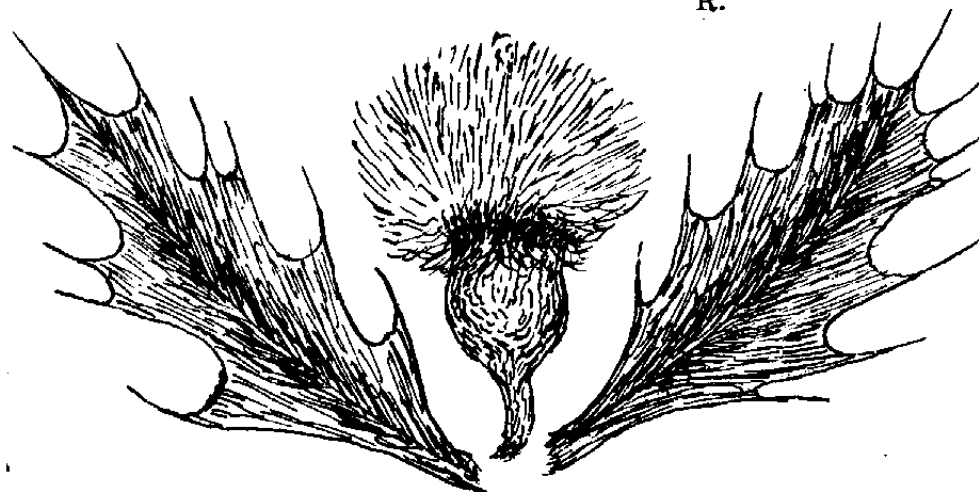
5. Need sõnad ootavad selgitust:

Haruldane, lahutatud, mõis, kõrts, nõid, jutukas,

hirmujudin, libahunt, heakene küll, kamber, tatt-nina lamp, vana-kuri, lammutama, lugija, ühte kohta mine-ma, hetk, püksid tegid püüli, välgatama, röökima, tänitama, argpüks, toibuma.

Meie oleksime tänulikud, kui võiksite võrrelda "Kiri-Koolile" saadetud sõnade seletusi.

R.

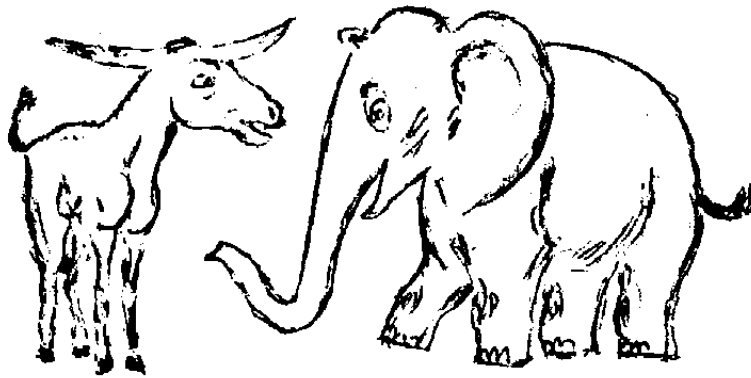
Kooliteel 30 päeva!

"Tulehoidja" nr. 4 - 1956 teatab:

KOIT LAUSING,
ELUKOHAGA UPSALAS, KÄIB STOCKHOLMI EESTI
ALGKOOLIS NELJANDAS KLASSIS. TEMA AASTANE
KOOLITTEEKOND ON LIGEMALE 40,000 km. MAAKERA
ÜBERMÕÖT ON 40,076 km. AASTA JOOKSUL VIIBIB
TA ÜKS KUU TEEL KODUST KOOLI JA TAGASI.

ARMAS SÕBER, ARVUTA, KUI PIKK ON SINU
EESTI KOOLITEE!

EESSEL JA ELEVANT

Üks ameerika laste ajakiri esitab eesli ja elvandi pildid ning lisab: Kui poleks republikaanide elevanti ja demokraatide eeslit, mis teeksid siis karikaturistid?

Need jõulised loomad on pandud siis rahva teravmeele abil poliitiliste parteide esindajateks, mille üle ei paanda isegi parteijuhid.

Et siin-maal olid hiljuti käimas presidendi valimised, siis olgu järgmised read selgituseks selles asjas.

Ameerika poliitiliste parteide ajaloo esimesed pääsukesed olid föderalistid - esindaja Aleksander Hamilton. See oli partei, kes pooldas tugeva keskvalitsusega liitriiki. Nende vastasteks olid anti-föderalistid - esindaja Thomas Jefferson. See oli partei, kes pooldas suuremate vabadustega varustatud riikide liitu.

Jefferson asutas oma seisukohtade tugevdamiseks demokraatide klubisid, aga nimetas neid republikaanide klubideks. Alates 1828. a. kuni tänaseni kannab see, Jeffersoni asutatud partei, demokraatliku partei nime.

Praegune republikaanide partei asutati 1854. a. võitlemiseks orjapidamise vastu. Tuntumaid kujusid asutajate seas oli Lincoln. Nad nimetasid endid "Grand Old Party" või lühendatult G. O. P., nagu tänapäevalgi veel nimetatakse. Sellel republikaanide parteil ei ole sisuliselt midagi ühist Jeffersoni poolt 1792. a. asutatud samanimelise parteiga.

Muidugi on USA-s ka veel "kolmandaid" parteisid, aga need pole presidendi valimistel kunagi veel võimule pääsenud. Seepärast on tavaliselt senist valitsemisviisi USA-s nimetatud "kahe-partei" süsteemiks.

*

Ülesanne. Püüa igal viisil selgusele jõuda, mis tähendavad allpool esitatud sõnad: Vaata sõnaraamatust, entsüklopeediast, küsi koduõpetajalt jne.

Antud sõnad: republikaan, demokraat, karikatuur, poliitika, partei, föderalist, anti-föderalist, (vrld. l) liit-riik ja riikide liit, klubi, süsteem.

Märkus. Püüa nii seletada, et ka need aru saavad, kellel nendest sõnadest on vähe aimu, siis on hästi tehtud!

KUMB ON KANGEM?

Tuntud poksija läks restoraani einetama. Ta võttis palitu seljast ja riputas varna. Igaks juhuks ta kinnitas palitule sedeli pealkirjaga: "See palitu kuulub kuulsale poksijale! Ta tuleb tagasi kümne minuti pärast".

Kui ta tuli tagasi, siis ei leidnud ta palitut, aga paberile oli kirjutatud: "Palitu võttis kuulus kiirjooksja. Ta ei tule tagasi".

MEIE ISADE MAA

ON KA MEIE MAA

1. Milline neist jõgedest voolab põhja poole?
Pärnu jõgi   Pirita jõgi   Pedja jõgi
2. Mida tähendavad järgmised nimed?
Kolga-Jaani   Suure-Jaani   Järva-Jaani
3. Mille poolest on tähtsad?
Türi   Sindi   Tamsalu
4. Miks võib asetada ühele joonele?
Ulila   Ellamaa   Jägala
5. Millise sõna paigutaksid lisaks sõnale
Mõisaküla?
6. Mis tähendab sõna - Vormsi?
Jõgi   Järv   Saar
7. Kui kõrged on järgmised mäed?
Suur Munamägi   Väike Munamägi   Emu-
/mägi
8. Ütle ilma maakaardile vaatamata -
Mis on ja kus asub:
Narva-Jõesuu,   Vilsandi,   Petseri?

Märkus. 1. Aseta Eesti maakaart seinale nähtavasse kohta - püsivalt! 2. Otsi mainitud kohanimed üles! 3. Kontrolli ennast, kas oled suuteline sekundi jooksul igaühete neist leidma.

PÄRNU SUURSILD

Väljaandja: ÜEÜ Koolitoimkond
Toimetaja: mag. Ants Roos
Foto-ofsettrükk: P. Kõlvik
Printed in U. S. A.